

Daniel Edenborgh
Staben
08-508 270 91
daniel.edenborgh@stockholm.se

Till
Fastighetsnämnden 2011-09-15

Stockholms miljöprogram 2012-2015. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Fastighetsnämnden åberopar detta utlåtande som svar på remissen om Stockholms miljöprogram 2012-2015.

Juan Copoví-Mena

Sammanfattning

Fastighetskontoret har fått i uppdrag att svara på remissen om Stockholms miljöprogram 2012-2015. Förslaget innehåller sex inriktningsmål och 29 delmål. Inriktningsmålen är desamma som i Stockholms miljöprogram 2008-2011. Uppföljningen av miljöprogrammet ska precis som tidigare år, integreras i stadens styr- och uppföljningssystem ILS (Integrerat ledningssystem).

Hur uppföljningen av miljöprogrammet ska ske är oklart enligt fastighetskontoret. I remissen står det att miljöprogrammet ska integreras i stadens verksamhetsplaner. Det står också att samtliga nämnder och styrelser ska vidta åtgärder som leder till måluppfyllelse oavsett utpekat ansvar för ett delmål, vilket ska anges i en miljöhandlingsplan. Det står dock inte angivet hur miljöhandlingsplanen ska följas upp. Fastighetskontoret tycker att detta ska förtydligas så att kontoret vet vad som förväntas vid framtida miljörevisioner.

Kontoret föreslår därför att miljöhandlingsplanen implementeras i ILS som en egen rapport, då den är för omfattande för att fullt ut implementeras i fastighetskontorets verksamhetsplan. Vidare i detta tjänsteutlåtande lämnar kontoret sina synpunkter på mål, delmål och indikatorer utifrån den verksamhet som stadens fastighetsförvaltningar/fastighetsbolag bedriver.

Utlåtande

Bakgrund

Stadsledningskontoret har i samarbete med stadens förvaltningar och bolag upprättat ett förslag till Stockholms miljöprogram 2012-2015. Förslaget innehåller sex inriktningsmål och 29 delmål. Inriktningsmålen är desamma som i Stockholms miljöprogram 2008-2011:

- Miljöeffektiva transporter
- Giftfria varor och byggnader
- Hållbar energianvändning
- Hållbar användning av mark och vatten
- Miljöeffektiv avfallshantering
- Sund inomhusmiljö

Miljöprogrammet syftar till att bryta ned stadens verksamhetsmål "Stockholms livsmiljö ska vara hållbar" till begripliga och uppföljningsbara delmål. Uppföljningen av miljöprogrammet ska precis som tidigare år integreras i stadens styr- och uppföljningssystem ILS. Kompletteringen av det nuvarande programmet gällande "hållbar stadsutveckling" ska enligt stadsledningskontorets förslag utgå i samband med att Stockholms miljöprogram 2012-2015 antas.

Fastighetskontorets generella synpunkter

Hur uppföljningen av miljöprogrammet ska gå till är oklart enligt fastighetskontoret. I remissen står det att miljöprogrammet ska integreras i stadens verksamhetsplaner. Det står också att samtliga nämnder och styrelser ska vidta åtgärder som leder till målfyllelse oavsett utpekat ansvar för ett delmål. Samtliga nämnder och styrelser ska därför klarlägga sin miljöpåverkan och beskriva åtgärder för att minska miljöpåverkan i en separat miljöhandlingsplan. Det står dock inte angivet hur miljöhandlingsplanen ska följas upp. Fastighetskontoret tycker att detta bör förtydligas så att kontoret vet vad som förväntas vid framtida miljörevisioner.

Det finns möjligheter att implementera miljöhandlingsplanen i ILS som en egen rapport och följa upp miljöhandlingsplanen på liknande sätt som verksamhetsplanen följs upp idag.

Under rubriken "delmålet innebär att" anges i många fall ytterligare delmål. För dessa finns i flera fall inga indikatorer framtagna. Ofta följs delmål upp centralt, vilket är nödvändigt, men att enbart följa upp delmålen övergripande för staden visar inte huruvida respektive nämnd/styrelse uppnått målet. Andra delmål berör alla alternativt vissa nämnder/styrelser. Under delmål som berör fastighetsförvaltningarna/fastighetsbolagen finns inte Stockholms hamnar eller kyrkogårdsförvaltningen angivna, trots att de är fastighetsägare.

Fastighetskontorets specifika synpunkter

Nedan följer fastighetskontorets synpunkter på specifika mål, delmål och indikatorer.

1. Transporter

Delmål 1.1 Miljöbelastning från stadens transporter och resor ska minska

Hur mycket den privata bilen används i tjänsten anser fastighetskontoret vara ett bra mått för att följa upp delmål 1.1. Privat bil som används i tjänsten utgörs idag främst av fordon som inte är klassade som miljöfordon. Att minska användningen av privat bil i tjänsten minskar också miljöbelastningen från stadens transporter.

Koldioxid som genereras från stadens egna transporter och resor är också ett bra mått för att följa upp delmål 1.1. Uppgifter om totalt transporterad sträcka per transportslag (egen bil i tjänst, leasade förvaltningsbilar, taxi, tåg, buss, flyg, båt etc.) rapporteras in av alla verksamheter.

Delmål 1.2 Stadens egna fordon ska vara miljöbilsklassade och köras på förnybart bränsle...

Det bör klargöras vilken nämnd som ansvarar för att rapportera in uppgifter kring stadens bilpool.

Indikator 1.2.4 ”andel av stadens upphandlade transporter som är miljöbilsklassade” gäller bara för stadsgemensamma upphandlingar enligt miljöprogrammet. Flera av fastighetsförvaltningarna/fastighetsbolagen handlar upp driftentreprenader och bör ställa krav på att driftentreprenören ska använda miljöbilar.

Delmål 1.4 Gång och cykelresandet ska öka

Delmål 1.5 Kollektivtrafikens andel ska öka

För att följa upp delmål 1.4 samt delmål 1.5 för stadens egen verksamhet bör uppföljning av medarbetarnas resvanor göras i stadens årliga medarbetarenkät.

2. Giftfria varor och byggnader

Delmål 2.2 Utsläppen av miljö- och hälsofarliga ämnen från byggnader och anläggningar ska minska

Under ”delmålet innebär att”, hänvisas i första punkten till Byggvarubedömningen för att ställa krav vid inköp och upphandlingar av varor, konsulttjänster och entreprenader. I bilaga 3 redovisas fler alternativa bedömningsverktyg vilket skapar förvirring. Under

samma punkt hänvisas även till miljömärkningen EU-blomman. EU-blomman har numera bytt namn till EU Ecolabel.

För att följa upp delmål 2.2 har bland annat följande indikator valts:

”Andel uppföljda bygg- och anläggningsentreprenader som uppfyller stadens krav avseende kontroll av miljö- och hälsofarliga ämnen i varor.” Denna indikator kommer att bli 0 %, på grund av att det är väldigt ovanligt att alla produkter som föreskrivs/ används i ett bygg- och anläggningsprojekt är rekommenderade eller accepterade. Istället bör indikatorn visa på andel använda produkter som är rekommenderade/accepterade i uppföljda bygg- och anläggningsentreprenader.

3. Hållbar energianvändning

Istället för att hänvisa till passivhusstandard i inledningen till målområde 3 bör nära nollenergibegreppet (NNE) användas. I bilaga 2 och 3 hänvisas till NNE. Risken är att användandet av flera olika begrepp skapar förvirring.

Delmål 3.1 Staden ska genom energieffektiviseringar minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst 10 %

Målet bör sättas i relation till någonting, exempelvis m^2 , och inte relateras till den totala energianvändningen. Detta på grund av att fastighetskontorets energianvändning varierar beroende på fastighetsförvärv och fastighetsförsäljningar.

Under indikator 3.1.1 ”Energianvändning per m^2 /år i stadens nämnder och styrelser” anges inte om mängden köpt energi ska redovisas i kr eller kWh. Under framtagande av miljöprogrammet fördes diskussioner om ett gemensamt uppföljningssystem för stadens fastighetsförvaltningar/fastighetsbolag. För att uppföljningen av energianvändningen ska bli korrekt bör en riktlinje kring detta upprättas.

Delmål 3.3 Staden ska verka för att utsläppen av växthusgaser minskar till högst 3,0 ton CO₂e per stockholmare

Punkt två under ”delmålet innebär att” säger: ”Energianvändningen i fastighetsbeståndet i hela staden behöver minska med 5 procent genom energieffektiviseringar”. Punkten bör förtydligas så avsikten framgår klarare, annars riskeras sammanblandning med delmål 3.1 (... minska energianvändningen i egna verksamheten med minst 10 %). Till exempel skulle punkten kunna förtydligas med ”utöver de fastigheter som berörs av delmål 3.1”.

Delmål 3.5 stadens byggnader ska energieffektiviseras vid större ombyggnader

Texten anger att ”beräkning av byggnadens värde sker enligt EU:s direktiv (EPBD)”. Detta direktiv definierar en större ombyggnad, inte hur byggnadens värde ska beräknas.

I förtydligandet av delmålet står att ”beräkningar görs under projektering”. Det bör förtydligas att det är ”energiberäkningar” som avses.

Fastighetskontoret anser dessutom att det är något sent i processen att genomföra energiberäkningar först i projekteringsskedet. Redan under programskedet bör övergripande energiberäkningar genomföras. Energiberäkningen ska visa hur valda lösningar bidrar till att uppfylla målet gällande energianvändning. Eftersom en projektkalkyl tas fram under programskedet bör uppfyllandet av energimålet ha beaktats redan då.

5. Miljöeffektiv avfallshantering

Delmål 5.1 Avfallet från stadens verksamheter ska förebyggas och det som ändå uppstår ska nyttiggöras

I punkt två under ”delmålet innebär att”, står det bl.a. ”möjligheten att sortera ut förpackningar (plast, papper, glas och metall) och returpapper ska finnas hos samtliga av stadens verksamheter”. Fastighetskontoret tycker att det är oklart om kontoret ska se till att anordna källsorteringsutrymmen i alla sina fastigheter eller enbart i den egna kontorsbyggnaden.

Ingen indikator följer upp byggavfall. Stadens fastighetsförvaltningar/fastighetsbolag genomför årligen underhåll och investeringar i fastigheterna som genererar stora mängder byggavfall. Flera fastighetsförvaltningar/fastighetsbolag följer redan idag upp byggavfall och sorteringsgrad. En indikator bör finnas som följer upp andelen utsorterat byggavfall för återvinning i förhållande till mängden som går till deponi.

Delmål 5.2 Andelen farligt avfall som felsorteras ska minska

Ingen av indikatorerna för delmålet följer upp de miljö- och hälsostörande material i byggnader som blir farligt avfall vid rivning. Förslagsvis skulle en indikator utformas som ”mängd insamlat farligt avfall efter rivning av totalt inventerat”.

6. Sund inomhusmiljö

Delmål 6.1 Inomhusmiljön ska bli bättre

Delmålet syftar till att inomhusmiljön i Stockholms skolor, förskolor, vård- och omsorgsboenden samt bostäder ska bli bättre. De verksamheter som fastighetskontoret hyr ut till (kontor, handel, idrott) bör också omfattas av detta delmål.

I indikatorn ”6.1.1 andel ventilationssystem med godkänd OVK” anges inte fastighetsnämnden som datakälla för att lämna in uppgifter till uppföljningen.

Den enda indikatorn i miljöprogrammet som följer upp att inomhusmiljön ska bli bättre är OVK. De flesta fastighetsägare i staden följer upp felanmälningar avseende inomhusmiljö som inkommer från hyresgäster via ett ärendehanteringssystem och flera fastighetsägare genomför löpande brukarenkäter. Förslagsvis skulle en ytterligare indikator utformas som ”antalet felanmälningar avseende inomhusmiljö”.

Delmål 6.2 Radonhalterna inomhus ska minska

Målsättningen berör flerbostadshus, skolor, förskolor samt vård- och omsorgsboenden. Även kontor bör beröras av detta mål och en indikator som avser kontor bör finnas med.

Delmål 6.4 Andelen miljöklassade byggnader ska öka

I punkten under ”delmålet innebär att” står det följande ”en samverkansplattform mellan kommunala och andra aktörer skapas i syfte att främja miljöklassning av byggnader”. Det finns redan en samverkansplattform som staden och andra aktörer ingår i som heter Swedish Green Building Council (SGBC). Bör förtydligas om avsikten är att skapa ett nytt forum för frågan inom staden.

Indikator saknas för målet, förslagsvis skulle en ytterligare indikator utformas som ”andelen byggnader som miljöklassats vid nyproduktion eller vid större ombyggnad”.

SLUT